№ 62. Neue Jüdische Zeitung. II. Jahrgang.

נייע ייִדישע צייטונג

דיא „נייע ייִדישע צייטונג" ערשיינט יעדען מאָנאַט אונד דאָנערסטאָג.

פּראַנומעראַציאָנס - פּרייז:
נאַנציאָהריג 7 פל. — קר.
האַלבּיאָהריג 3 „ 50 „
פיערטעליאָהריג 1 „ 75 „

דיא רעדאַקציאָן אונד אַדמיניסטראַציאָן בעפינדעט זיך: Schiffmannsgasse 6, Budapest, וואָהין אויך דיא פּראַנומעראַציאָנס-געלדער צו זענדען זינד.

אינזעראַטע ווערדען בילליגסט בעראעכנעט.

ב"ה בודאַפּעסט, כ' בסליו **Budapest, Montag, 12. Dezember 1881.** שנת תרמ"ב לפ"ק.

דיא פּאָליטישען מאָרדבראָנענער.

אים אינגאַרישען איינסאַמען קאַם עס אין דער אַם 9. דיעזען מאָנאַט אבגעהאַלטענען זיטצונג צו איינער שווערמישען, העפטיגען סצענע, דעם מיניסטער-פּראַזידענטען טיסאַ וואָרדען פאַן זייטען דער אינסרגסטען לינקען זאַלד האַר-טע וואָרטען אין דיין קאָפּ געשלייטערט. וויא ער דיא נאַך נייעמאַלס פאַן דיעזען דינען פאָליטישען גענוגען צו אַרען בעקאָמען האַט. עס האַט-דערטעך זיך נאַמלאָך אים דען פּערטראַ, וועלכען אינזערע מאַגאַרבע מיט דעם פּיסטענטהום סערבען אבגעשלאַסען האַט. וועגען גענעגע-דישער אינלעפערונג דער נעמיגען פערבערבע-בער (מאָרדער). אים דרייטען אבזאַטץ דיעזעס פערטראַגעס הייסט עס: דאַס איין אַטטענטאַט, ווען עס פערבראָכען ווערדען אינעגע שאַאַטסט-אבפערבערבעסטעס אדער אין דערסטען פאַ-מיליען-מיטגלידער, ווען דיעזעס אַטטענטאַט דען טהאַטבעשטאַנד דעס מאָרדעס פעסט-שטעללט. קאָמען עס נכט אויף פאָליטישע פערבערבען, זאַנדערן אַלס אין נעמיינעס פערבערבען בעראַטטעט ווערדען, אונד אויס דאַהער דער מאָרדער, ווען ער זיך פאַן פערבען נאַך אַטטענטאַט אינגאַרן פליטטעט, אין פערבען אַיסלעפערן, וויא אַנדערע נעמיינע פערבערבער, אדער אינגעקערט, פערבען מיט אינגאַרישע-אינגאַרישען פליטטלינג, דער אין אַלדעם פערבערבען בעגאַנגען האַט, אינ-זעריר מאַנגעלבע אַיסלעפערן. נעגען דיעזען פעסט דעס פערטראַגעס האַט אַטטענטאַ-מאַנן, אין 48ער, דאַס וואָרט ערגרייפען. ער פעלקערטע אים נאַטען דינער נעזעטצגעבונגס-נעגאַנס-סען, דאַס אַר דען עגזיסטירט נכט אינגערמע. דאַ ער דען קאָנינס-מאָרד אַלס אינען אַאַלטש-שען אַכט בעצייכנעט, וועלכען מאַן נכט וויא אין נעמיינע פערבערבען בעראַטטעט דאַרף, דען פאָלקערן מיססע דאַס עכט בליבען, דיא טראַגונגען אבצישטעלען, דיזע דינען נכט דיעינע שטאַבאַר, דיא דורך אַהרע באַאַגעטע מאַסטען מיטגעשלאַכטען לאַסטען? —

הערריך ערגרייפט דער דאַנעל אַראַגי דאַס וואָרט, ער וועגדעט זיך נעגען דינען פאַר-טיא-קאָלעגען אַטטאַ דער העטמאַן. ער מיסטלי-לייט אינד פערטאַרטהיילט דיא אונדזס דעס פאַרדערונגס. ווען מאַן וועגען פערבעטען אַן אַדער פערבעגען אַן וואָרהאַלבען מעגען דען פערבערבען אין אַיסלעפערס. דעהנס ער נכט אין, וועסאַהלס מאַן דיעזעס עכט דעגיעגען פער-זאַגען זאָלל. דיא דאַנען שטאַנד בעשטעמט האַט, דיא שטאַאַטען צו לייסען. נעטץ שטאַאַטס-אבערהייטסער, וויא דיא פּראַזידענטען פאַן אַמעריקא, לינקאָלן אונד גאַרפיעלד, וועלכע עייגען דעס אַלקע דיא נאַאַטטען פריי-הייטען געוואָרדען זינד דורך מיטגלעמאַדער אינעגעראַכטע ווערדען. ווען ער דען עגטוואָרף נכט אנגענומען, זאָ האַט עס אינען נאַנען אַנדערן גרונד, וויל ער אין דיעזען עגטוואָרף פאַר אַאַ-לייטשע פליטטלינגע קרינען גענעגעלדען שטעין פערדעט. דיעזע פאַן אַלעגע מאַאַל אַנגעגעבענע-ווערטע אין אַנדערן אים אבגעאַרדענעטען-הייזע דען גראַטטען בייפאַלל.

נון האַט אלבערט נעמעטה אונד צייטרעטע אינען פּראַזאַזישע אַגיטאַטיאָן פאַר-האַנדלונג אים דער צייט אַלס נאָך דיא בראַבאַנען רעגיערט האַבען. אין דיעזער פאַרהאַנדלונג זאָלל דאַמאַלס דער שטאַאַטס-אַנוואַלט אַנגעגעבען האַבען: „ווען דער אַטטענטאַטס-מאָרדער דען טאָד פערדיענט, זאָ

מוסטע דער מאָרדער אינעם פּרייסטען, אין דער-בעם מיללייאָנען אונטערטהאַנען עגזיסטיר-לעבלינגען, מיללייאָנענמאַל דען טאָד פערלידען." הייריך האַבע דער פערטהיידיגער (אַדוואָקאַט) דעם אנגעקלאָגטען אַנגאַנטאָרטעט: „אין דער פאַליטיק טאָדטעט מאַן נכט דיא מענשען, זאָנ-דערן מאַן ריישט טור דיא הינדערניססע הינעגע. — ער (נעמעטה) שטייט ווערדע דיא אנזעכט דעס שטאַאַטס-אנוואַלטס נאָך דעס פערטהיידי-גערס, ער ניממט אבער דיא פאָלגאַנג אים דען פאַן הערן אראַני ענטוויקעלטען גרונדען נכט אַן.

מיניסטער-פּראַזידענט טיסאַ דריקט זיינע פייידע דאַרבער אים, דאַס דער אראַני, דאַס אינטעריבנעטע מיטגלייד דער לינקען פאַרטיא, דורך זיינע רעדע דיא שאַנדאַרבעגאַנגאַה-מע אינמאַגלאַך נעמאַכט האַבע, אַלס אַב עס אין אונגאַרן אינע פאַרטיא געבען קאָנענטע, וועלכע דען קאָנינס-מאָרד פאַר בערעכטיגט האַלט. דיא בעשטאַממונגען דיעזעס פערטראַגעס זינד פאַן דען פייסטען נאַצאַגען פאַר נוט בע-פינדען ווערדען, אונד דיא האַבען זיך אויך פאַר דיא אנגאַהמע ערקלאָרט. דער קאָנינס-מאָרד איזט אין נעמיינעס פערבערבען אונד ווער דיא שטאַפאַזאַנטיס דיעזעס פערבערבענס פער-מיידענט . . . בין דערהערר האַנגעגעבען דער מיניסטער-פּראַזידענט שפּרעכען. נון עגטשאַאַדט אַן פּרוב-טעללונגע לאָס. ווערהאַנאַ ריישט: „בעסטע גלייך שאַנדאַרטען היער-הערהאַלען צו לאַסען."

דער מיניסטער-פּראַזידענט שפּרעכט ווייטער: „מיט שאַנדאַרמען פּפלעגען יענע צו רעגיערען, וועלכע אינע אנזעכט פאַן אינען אנדערן נכט אינמאַל אנהאַרען וואָללען. דאַס בעסטע צייכען פיר דיא אינגאַרישע פייהייט אונד פערפאַס-סונגסמאַסיגקייט איזט עס, דאַס מאַן אין דיעזען הייזע זא שפּרעכען דאַרף. דאַס יענזאַטץ דאַרף אבער נכט אינבעשטאַאַט בלייבען! ווען דער פערטראַג נכט אינגעגאַנגען ווערע, זאָ ווערדע עס הייסען, דאַס מאַן נימאַנדען ערמאָרדען דרייפ, אבער דיעזענינגען, דיא אין דער שטעטע דער שטאַאַטען שטעהען, זיינען פאַגעלעגט. אין נכט אַלס מיניסטער-פּראַזידענט, זאָנדערן אַלס מענש מיט ער דיא אין פּאַפּאַססונג, וועלכע דיא מענשלינען נעזעטצלע פערלעטצט, צוריקזוזיינען. דאַס מאַן אים פאַליטישען רינגבטשען דיא הינ-דערניססע וועגרעמען דרפ. וויא אין אבגע-אַרדנעטער זאַנטע."

אלבערט נעמעטה וויטר ערדענט: איך האַבע דאַס נעגעגטהיל נעזאָגט. אַך בעטטע, מיינע וואָרטע נכט צו פערדרעהען.

מיניסטער-פּראַזידענט טיסאַ עגטגעגנעט: „ווען איך נעמעטה צו עגדע נעהאָרך האַבע, זאָ האַבע איך נכט צו פּראַטעסטירען נעבריכען. נעמעטה האַבע דער אויך אינען פּראַגאַזישען רעאַליזיראַנדען אדוואָקאַטען בעצאַגען, אים פאַליטישען מאַטטונג דאַרף מאַן אין הינדערניס-בעזייטיגען. אבער איך פאָלגאַ האַבע זיינע האַנדע אין אַנישולד נעוואַשען. ער בעטטעט דאַ-הער, דאַס הייז מאַגע פּראַדיע זיינען דער גע-פאַללענען אַיסעריזנע דיא פאָלגאַנג אים זאָ גע-ווייסער אנגענאַמען.

הערריך ערקלאָרט אלבערט נעמעטה, דאַס דער מיניסטער-פּראַזידענט זיינע וואָרטע פער-דרעהט האַבע. דענן ער האַט ערקלאָרט, דאַס ער נכט יענע אבזטאַ בעגאַנגען האַבע, אונד דער ווען וואָרטע אין דיא פאָלגאַנ בעריפונג אויף פאָליטען בעטראָפען. אַז אוז

דיא פּאָליטישען מאָרדבראָנענער אים אינגאַרישען איינסאַמען קאַם עס אין דער אַם 9. דיעזען מאָנאַט אבגעהאַלטענען זיטצונג איז איינער שווערמישען, העפטיגען סצענע, דעם מיניסטער-פּראַזידענטען טיסאַ וואָרדען פאַן זייטען דער אינסרגסטען לינקען זאָלל האַר-טע וואָרטען אין דיין קאָפּ געשלייטערט. וויא ער דיא נאַך נייעמאַלס פאַן דיעזען דינען פאָליטישען גענוגען צו אַרען בעקאָמען האַט. עס האַ-דערטעך זיך נאַמלאָך אים דען פערטראַ, וועלכען אינזערע מאַגאַרבע מיט דעם פּיסטענטהום סערבען אבגעשלאַסען האַט. וועגען גענעגע-דישער אינלעפערונג דער נעמיגען פערבער-בער (מאָרדער). אים דרייטען אבזאַטץ דיעזעס פערטראַגעס הייסט עס: דאַס איין אַטטענטאַט, ווען עס פערבראָכען ווערדען אין דער פערזאָן אינעגע שאַאַטס-אבפערבערבעסטעס אדער אין דערסטען פאַ-מיליען-מיטגלידער, ווען דיעזעס אַטטענטאַט דען טהאַטבעשטאַנד דעס מאָרדעס פעסט-שטעללט. קאָמען עס נכט אויף פאָליטישע פערבערבען, זאַנדערן אַלס אין נעמיינעס פערבערבען בעראַטטעט ווערדען, אונד אויס דאַהער דער מאָרדער, ווען ער זיך פאַן פערבען נאַך אַטטענטאַט אינגאַרן פליטטעט, אין פערבען אַיסלעפערן, וויא אַנדערע נעמיינע פערבערבער, אדער אינגעקערט, פערבען מיט אינגאַרישע-אינגאַרישען פליטטלינג, דער אין אַלדעם פערבערבען בעגאַנגען האַט, אינ-זעריר מאַנגעלבע אַיסלעפערן. נעגען דיעזען פעסט דעס פערטראַגעס האַט אַטטענטאַ-מאַנן, אין 48ער, דאַס וואָרט ערגרייפען. ער פעלקערטע אים נאַטען דינער נעזעטצגעבונגס-נעגאַנס-סען, דאַס אַר דען עגזיסטירט נכט אינגערמע. דאַ ער דען קאָנינס-מאָרד אַלס אינען אַאַלטש-שען אַכט בעצייכנעט, וועלכען מאַן נכט וויא אין נעמיינע פערבערבען בעראַטטעט דאַרף, דען פאָלקערן מיססע דאַס עכט בליבען, דיא טראַגונגען אבצישטעלען, דיזע דינען נכט דייע-נינען שטאַאַבאַר, דיא דורך אַהרע באַאַגעטע מאַסטען מיטגעשלאַכטען לאַסטען? —

הערריך ערגרייפט דער דאַנעל אַראַגי דאַס וואָרט, ער וועגדעט זיך נעגען דינען פאַר-טיא-קאָלעגען אַטטאַ דער העטמאַן. ער מיסטלי-לייט אינד פערטאַרטהיילט דיא אונדזס דעס פאַרדערונגס. ווען מאַן וועגען פערבעטען אַן אַדער פערבעגען אַן וואָרהאַלבען מעגען דען פערבערבען אין אַיסלעפערס. דעהנס ער נכט אין, וועסאַהלס מאַן דיעזעס עכט דעגיעגען פער-זאַגען זאָלל. דיא דורך אַהרע באַאַגעטע מאַסטען אים אַנדערן אים אבגעאַרדענעטען-הייז דען גראַטטען בייפאַלל.

נון האַט אלבערט נעמעטה אונד צייטרעטע אינען פּראַזאַזישע אַגיטאַטיאָן פאַר-האַנדלונג אים דער צייט אַלס נאָך דיא בראַבאַנען רעגיערט האַבען. אין דיעזער פאַרהאַנדלונג זאָלל דאַמאַלס דער שטאַאַטס-אַנוואַלט אַנגעגעבען האַבען: „ווען דער אַטטענטאַטס-מאָרדער דען טאָד פערדיענט, זאָ

נייעסטעס אוים אַללען לאַנדערן.

* (צייטונגס-העטצעריען.) אינ-טער דיעזעס שאַלווּאָרטע בראַכטע דאַס „פעס-טער יידישע בלאַטטען" אין דער פאַרוויאַנטען פייטאַנס-נוממער איינע מטמהיילונג אַבער אין איינע מחלוקה. דיא אין בוקאַרעסט צייט-שען צוויי איידישע צייטונגען אינסעראַטען. — אינבעגרייפלך איזט אונס בייא דיעזער זאַכע נור דאַס, וואַרום דאַס „עעסטער יידישע בלאַטט-בען" איך בייא דער מטמהיילונג אַבער זאַלל-נכט בעזאָגדערס ווייטיג געגעלעגענהייטען, זיך זאַלך האַנדערטפלכער לינען בערעגען אונד נור ווילל אונס שייער בערעגען. דאַס דאַס לי-גען דיעזעס בלאַטטס צוי צייטען נאַטטיג גע-וואָרדען, אונד דאַס דאַסזעלבע, ווענן עס איך שאָן אַללטעג, קען וואָרהעס וואָרט שרייבען דאַנן, אדער אַללטעג דאַס „עעסטער יידישע בלאַטט-בען" דיעסמאַל אביזסלך נעלאַגען האַבען? — דאַך ווייר ווערדען נלייך זעהען. וויא זיך דענן איינגעגטיך דא אַזאַ בייא דער. דענן אויך ווייר ערהיעלטען אַבער דיעזע אַנגעלעגענהייט אים בוקאַרעסט בערטס. וועלכער פּאַלגענדערמאַסען לייטעט: „וויא זאָ, נעעדערטעס הערר דערעדאַ-טער, ווייסטען, ערשיינען נעמעהר אין בוקאַרעסט צוויי איידישע צייטונגען, דער רעדאַקטער דער „יידישען בוקאַרעסטער צייטונג", מאַר בייא-(אונד נכט וויא דאַס „עעסטער יידישע בלאַטט-בען", מאַרטין שרייבער", דענן מאַרטין שרייבער אַזזט נון אין נעוועלדע דעס רעדאַק-טערס) וויסטען דיא דאַך, דאַס אינע זעהר ביט-טערע פערגאַנגענהייט. ער קאַם אַלס פערגאַנ-מענער, פערלייסטער בחור הייר-הער, נעלערנט האַט פון זיין לעבעלאַנגע נעבען, זיין נאַנצעס בחור-זיין בעשטאַנד דאַרין, דאַס ער רעגעלמאַ-סיג שנאַרדען גינג אונד נור אינזאָפערנע וואָר ער אין פריינדערער בחור אַלס דיא אַבריינען, דאַס ער אויך דאַמאַלס שנאַרטעט, ווענן דיא איבערגינען אין דער ישיבה לערנטען. ער קאַם אַלזאָ הייהער. נאַכדעם ער אינגעוויזען אי-גען שדוך עקטהאַן. ער הייראַטהעטע נאַמלך פאַן אינען דאַרפ-שוחט דיא מאַכטער. ער וואַכסען נכט. וואָס אין דער גראַסען שאַאַרט צו בעגינגען. אין אַלס פאַק-טראַגער צו אַרבי-ביטען. וואָצו ער אין זאַטזאַנגען אונגעבאַרענגעס טאַלענט האַטטע, וואָר ער צו טראָג. וואָס אַלזאָ אנפאַנגען? עס מוטעטעטעע זיך אין איינער דום-פּפען קלללער-וואָהנונג מיט דיינער יידענע אַלס צווישען אים אונד דעם מיניסטער יעדענפאַללס דער דער פיל אַ טום. דער דעבען אַהרע לאַנג הייער געלאַגען האַט. (אויף דיא לינקע זייטע דעס הייזעס צייגענד. דא טיטאַ פריהער אין לינקער וואָר) אום זעכס יאָהרע אַלס מיניסטער בעטרי-גען צו קאָנענען!

נון עגטשאַאַדט אין פּרבטע-לייבער לאַרם. דער טהייל דעס הייזעס ערהעבט זיך אונד פער-לאַנגט. דער פּראַזידענט מאַגע דען דעפּוטירטען נעמעטה צור אָרדענונג רופען.

דער פּראַזידענט פעטשיל ערטהיילטע אים דען אָרדענונגס-רוף, אינדעם ער זאַגטע: „דער נעעהרטע הערר אבגעאָרדענעטע האַט אייننען אוסדרוק נעבראַוכט. פיר וועללען אַך איהן צור אָרדענונג רופען מוס."

הייעטע וואָר דיא ערערעגטע בעשפּרעכונג צו עגדע. עס פּאָלגטע דיא אבשטיממונג אונד דיא פאַרלאַנג וואָרדע מיט גראָסער שטיממענ-מעהרהייט אנגענאַממען.

---

* (צייטונגס-העטצעריען.) אינ-טער דיעזעס שאַלווּאָרטע בראַכטע דאַס „פעס-טער יידישע בלאַטטען" אין דער פאַרוויאַנטען פייטאַנס-נוממער איינע מטמהיילונג אַבער אין איינע מחלוקה. דיא אין בוקאַרעסט צייטען שען צוויי איידישע צייטונגען אינסעראַטען. — אינבעגרייפלך איזט אונס בייא דיעזער זאַכע נור דאַס, וואַרום דאַס „עעסטער יידישע בלאַטט-בען" איך בייא דער מטמהיילונג אַבער זאַלל-נכט בעזאָגדערס נכטעטע געגעלעגענהייטען, זיך זאַלך האַנדערטפלכער לינען בערעגען אונד ווילל אונס שייער בערעגען. דאַס דאַס לי-גען דיעזעס בלאַטטס צוי צייטען נאַטטיג גע-וואָרדען, אונד דאַס דאַסזעלבע, ווענן עס איך שאָן אַללטעג, קען וואָרהעס וואָרט שרייבען דאַנן, אדער אַללטעג דאַס „עעסטער יידישע בלאַטט-בען" דיעסמאַל אביזסלך נעלאַגען האַבען? — דאַך ווייר ווערדען נלייך זעהען. וויא זיך דענן איינגעגטיך דא אַזאַ בייא דער. דענן אויך ווייר ערהיעלטען אַבער דיעזע אַנגעלעגענהייט אים בוקאַרעסט בערטס. וועלכער פּאַלגענדערמאַסען לייטעט: „וויא זאָ, נעעדערטעס הערר דערעדאַ-טער, ווייסטען, ערשיינען נעמעהר אין בוקאַרעסט צוויי איידישע צייטונגען, דער רעדאַקטער דער „יידישען בוקאַרעסטער צייטונג", מאַר בייא-(אונד נכט וויא דאַס „עעסטער יידישע בלאַטט-בען", מאַרטין שרייבער", דענן מאַרטין שרייבער אַזזט נון אין נעוועלדע דעס רעדאַק-טערס) וויסטען דיא דאַך, דאַס אינע זעהר ביט-טערע פערגאַנגענהייט. ער קאַם אַלס פערגאַנ-מענער, פערלייסטער בחור הייר-הער, נעלערנט האַט פון זיין לעבעלאַנגע נעבען, זיין נאַנצעס בחור-זיין בעשטאַנד דאַרין, דאַס ער רעגעלמאַ-סיג שנאַרדען גינג אונד נור אינזאָפערנע וואָר ער אין פריינדערער בחור אַלס דיא אַבריינען, דאַס ער אויך דאַמאַלס שנאַרטעט, ווענן דיא איבערגינען אין דער ישיבה לערנטען. ער קאַם אַלזאָ הייהער. נאַכדעם ער אינגעוויזען אי-גען שדוך עקטהאַן. ער הייראַטהעטע נאַמלך פאַן אינען דאַרפ-שוחט דיא מאַכטער. ער וואַכסען נכט. וואָס אין דער גראָסען שאַאַרט צו בעגינגען. אין אַלס פאַק-טראַגער צו אַרבי-ביטען. וואָצו ער אין זאַטזאַנגען אנגעבאַרענגעס טאַלענט האַטטע, וואָר ער צו טראָג. וואָס אַלזאָ אנפאַנגען? עס מוטעטעטעע זיך אין איינער דום-פּפען קלללער-וואָהנונג מיט דיינער יידענע אַלס

דיא „נייע ייִדישע צייטונג" ערשיינט יעדען מאָנאַט אונד דאָנערסטאָג.

פּראַנומעראַציאָנס - פּרייז:
נאַנציאָהריג 7 פל. — קר.
האַלבּיאָהריג 3 „ 50 „
פיערטעליאָהריג 1 „ 75 „

דיא רעדאַקציאָן אונד אַדמיניסטראַציאָן בעפינדעט זיך: Schiffmannsgasse 6, Budapest, וואָהין אויך דיא פּראַנומעראַציאָנס-געלדער צו זענדען זינד.

אינזעראַטע ווערדען בילליגסט בעראעכנעט.

לויטענד; אויף דער ריקזייטע דער קארטע וואר פאָלגענדעס געשריעבען: „מאן ברינגע מ׳ינען לייכנאם אין מ׳ינע, איללאָער-שטראסע נומ׳ 37 געלעגענע וואָהנונג.“ מאן טרוג דען נאָך אימער בעוואוסטלאָזען אין דיא אנגעגעבענע וואָהנונג. דיא זאָפאָרט הערב״גערופענען אָרצטע קאָנסטאטירטען, דאס דיא פיסטאָלען-קוגעל אים קאָרפער דעם זעלבסטמאָרד-קאנדידאטען קיינען שאדען אנריכטעטע. דאס קאלטע באד יעדאָך קאָננע בעדענקליכע פאָלגען נאך זיך ציעהען. שטיינער׳ס עלטערן זינד וואָהלהאבענד אונד וואָהנען אין א ר א ד; פאָם אונגליקספאללע טעלעגראפיש פערשטאָנדיגט, טראף איינער דער ברידער שטיינער׳ס היער איין.

* (דער לייכנאם אים אייזענבאהן-קופע.) דיענסטאג נאכמיטטאגס אום האלב 3 אוהר בעשטיעג אים אָסטערדייכישען שטאאטסבאהנ-האָפע איין אונבעקאננטער, 35 ביז 40 יאהרע אלטער, דער ארבייטער-קלאססע אנגעהאָריגער מאנן דען פאָן פעסט נאך צעגלעד אבפאהרענדען צוג. אלס דער צוג נאך שטיינברוך קאם, אָפפנעטע דער קאָנדוקטאָר דיא קופע-טהיר אונד פאנד דען איינצעלנען פאסאשיער אויף דער באנק דער לאָנגע נאך היגנעשטרעקט, אָהנע דאס ער פאָן זיך איין לעבענס-צייכען געגעבען האָטטע. ב״א גענייער אונטערזוכונג שטעללטע עס זיך זאָפאָרט העראויס, דאס דער אונבעקאננטע בערייטס טאָדט זייא אונד ווארדע דער לייכנאם אינ׳ס ראָכוס-שפיטאל בעפאָרדערט. דיא אָרצטליכע אונטערזוכונג ערגאב, דאס דער אונבעקאננטע פאססאשיער איינעם שלאג-פלוס ערלעגען איזט.

וויענער פרוכט-פרייזע.

ווייצען. טהייס- 77—78 קילאָ 13 גולד׳ 10 קר׳ ביז 13 גולד׳ 30 קר׳. פער מ.-צטר.

קאָרן. אונגארישעס 67—71 קילאָ 9 גולד׳ 20 קר׳ ביז 9 גולד׳ 60 קר׳ פער מ.-צטר.

גערסטע. סלאָוואקישע 9 גולד׳ — קר׳ ביז 10 גולד׳ 50 קר׳.

קוקורוץ. באנאטער 7 גולד׳ 40—45 קר׳.

האפער. אונגארישער 8 גולד׳ 20 קר׳ ביז 8 גולד׳ 25 קר׳ פער מעטער-צענטנער.

רעפס. באנאטער —.— ביז —.— גולד׳ קאָהל 14 ביז 14 גולד׳ 25 קר׳.

פערלאָזונגען.

— (פירסט ווינדישגראָטצ-לאָזע.) ב״א דער אם 1. דעצעמבער פאָרגענאָממענען 45. פערלאָזונג פיעל דער היפט-טרעפפער מיט 20,000 גולדען אויף נומ׳ 83993, דער צווייטע טרעפפער מיט 2000 גולדען אויף נוממער 14632; פערנער געוואננען יע 1000 גולדען נוממער 30946 אונד נומ׳ 70834; יע 500 גולדען נומ׳ 66342 אונד נומ׳ 87363; יע 100 גולדען נומ׳ 5969 20500 28216 30357 32613 37803 50963 54413 אונד נוממער 62168; יע 50 גולדען נוממער 7002 7938 10591 19526 20621 59156 62643 65117 87722 90233 95476 אונד נומ׳ 99334; יע 45 גולדען נומ׳ 653 4816 12453 14924 33125 47415 64681 72843 73601 74619 78406 אונד נומ׳ 99145.

— (זאכסען-מ״נינגען-לאָזע.) ב״א דער אם 1. דעצעמבער ערפאָלגטען ציעהונג דער האָהערען געווינסטע פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 10,000 מארק אויף סעריע 2810 נומ׳ 33; דער צווייטע טרעפפער מיט 2500 מארק אויף סעריע 6126 נומ׳ 30; פערנער געוואננען יע 500 מארק: ס׳ 3659 נומ׳ 20, ס׳ 3718 נומ׳ 43 אונד ס׳ 5080 נום 13.

קאָררעשפאָנדענץ דער רעדאקציאָן.

הערין י. קאיזער אין ט. ג. וויר קאָננען איהנען דען אנפאנג דעס פאָלליעטאָנס ניכט מעהר נאכזענדען, דא מעהרערע נוממערן פעהלען. — הערין גאלאנדויער אין באָניהאד. אונזער פאָראראטה רייכט ניכט זאָ וייט. — הערין שטאהלבערג אין מ. וויר לאססען דיא אדרעססע דרוקען אונד עס ווירד ריכטיגגעשטעללט. — הערין יאָאכים ברייער אין ש. אונגארישע פראָמיען-לאָזע האבען דרייא ציעהונגען אים יאהרע. דיא נאָכסטע איזט אם 15. דעצעמבער. — הערין מ. זיס אין ב. איהר שטאאטסלאָטטעריע-לאָז ווארדע ניכט געצאָגען. הערין ב. ווינטער אין צ. איהר פאלפפי- אונד 1864ער לאָז ווארדע ביז הייטע ניכט געצאָגען. — הערין א. לייטנער אין מ. ניכטס געוואָננען. — הערין לאָווענשטיין אין ג.-וו. דיעסבעציגליך מוס איין קאָללעקטיפ-שריטט געשעהען, עס זינד אן אונס מעהרערע זאָלכע אנפראגען געריכטעט וואָרדען. דיא זאכע איזט ניכט זאָ לייכט דורכפיהרבאר. — הערין אייזענבערגער ק. וויר האבען איהנען מיט געסטריגער פאָסט דאס געווינשטע געזענדעט. — הערין הערמאנן אלט אין י. זיא קאָננען דאס געזוך וועגען שולסובווענציאָן דירעקט אן דאס קולטוס-מיניסטעריאום ווענדען, בעססער אבער איזט עס, ווענן זיא עס דורך דיא יידיש-אָרטה׳ קאנצלייא איינרייכען. דיא צייט צום איינרייכען איזט דעצעמבער—יאָנער. — ווינער עהרווירדען הערין אָבעררבבינער בעטלען. ניין. — הערין שטיינהאף א. אין בעסטער אָרדנונג; דאנקען. — הערין י׳ לייכטער אין ג. ווענדען זיא זיך געפאָלליגסט אן הערין איגנאטץ באָגענליק קויפמאנן אין דיעזעם אָרטע. — הערין י. ראָזע אין או. שטיינער האט דיא זאכען נאך אין פאָריגער וואָכע אבגעשיקט.

פראָמיירט מעססערשמיעד שולעק שאנדאָר בודאפעסט, ב״א דער

וויסענבורגער אויסשטעללונג.

קאָנ׳גס-גאססע נומ׳ 17.

עמפפיעלט ז״ן גראָסעס לאגער פאָן שלאכטמעססערן (חלפים) אין אללען סאָרטען פאָן בעזאָנדערס פ״נער קוואליטאָט. מיהל-מעססער פיר אָפעראטאָרע. פיר פליישהויער שראָטטמעססער, שטאָכמעססער אונד שטרייכער. אויך זאָממטליסאָרטען פ״נע שעערען פיר צישנ״דער, הויזשעערען אין אללען גראָסען. ב״א בעשטעללונגען אויף חלפים ביטטע דיא גענ״ע לאָנגע אנצוגעבען. בעשטעללונגען ווערדען געגען נאכנאהמע עקספעדירט אונד ניכטקאָנוועניערענדע וואארע ווירד נאך וואונש אומגעטוישט. אנפראגען ווערדען זאָפאָרט בעאנטוואָרטעט. 3

אדאָלף ראָטה׳ס

הערענ- אונד קנאבענ-קליידער - ניעדערלאגע בודאפעסט, לאנדשטראסע, קארלסקאסערנע וויז-א-ווים דעם אָרצ״שען קאפפעהויזע.

עמפפיעהלט זיין וואָהלאססאָרטירטעס לאגער פאָן הערבסט אונד ווינטער-אנציגען, זאָ אויך קנאבענקליידער (בלי חשש שעטנז) נאך נ״עסטער פאזאָן.

בעשטעללונגען נאך מאאס ווערדען בינגען 24 שטונדען (מיט אויסנאהמע פאָן שבת אונד יו״ט) אנגעפערטיגט.

ענטהאארונגס-מיטטעל

„דעפילאטאָר.“

דאס בעסטע אונשאָדליכע מיטטעל, לייכט אנוועגדבאר, פאָרציעהען דען וועגען זיינעס ארזעניק-געהאלטעס אימער שאָדליכען זאָגענאננטען אוירום. — צו האבען אין דער אפאָטהעקע דעם הערין יאָזעף פאָן טאָראָק קאָניגס-גאססע אונד ב״א ל. האנדטל אפאָטהעקער וואיצנער-בולווארד אין פעסט. פרייז איינעם פלאָשכענס 1 גולדען, מיט פאָסטפערזענדונג 15 קר׳ מעהר. 3

לאָטטאָ-ציעהונגען פאָם 7. דעצעמבער:

ברינן: 18 90 16 69 66

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער

יקותיאל הלוי לעדערער.

בודאפעסטער באָרזענקורזע פאָם 8. דעצעמבער.

ל אָ ז ע.	פל.	קר	וועקסעל-פאפיערע.	פל.	קר
1854ער 4פערצענטיגע שטאאטסלאָזע	123	—	אונגארישע גאָלדרענטע	119	25
1860ער „ „ גאנצע לאָזע	133	50	אונגארישע פאפיער-רענטע	90	50
1860ער „ „ האלבע „	134	—	אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	98	50
1864ער שטאאטסלאָזע צו 100 גולדען	174	—	טעמעשער-באנאטער	98	—
1864ער „ „ צו 50 „	173	—	זיעבענבירגישע	97	50
קרעדיטלאָזע	183	—	גאליציישע	102	—
דאָנוי-דאמפפשיפפאהרטס-לאָזע	107	50	בוקאָווינער	100	50
אונגארישע פראָמיען-לאָזע צו 100 גולדען	124	—	אונגארישעס אייזענבאהנ-אנלעהען	133	25
דעטטאָ האלבע צו 50 גולדען	123	—	ווינצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	97	—
טהייסטהאל לאָזע	113	—	פפאנדשיינע דער אונגארישען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פערצענט	101	80
וויענער קאָממונאללאָזע	133	—	דעטטאָ דער אונג. היפאָטהעק-באנק צו 5½%	102	50
טריעסטער לאָזע צו 100 גולדען	128	—	דעטטאָ אללגעמ. באָדענקרעדיט צו 5½%	100	—
קאָמאָ רענטענשיינע	36	—	דעטטאָ צו 5 פערצענט	101	50
טירקענלאָזע	25	40	דער אונגאריש-גאליציישען	166	50
אינסברוקער לאָזע	24	75	דער נאָרדאָסטבאהן	169	50
קלארי לאָזע צו 40 גולדען	32	—	אָסטערייכישע קרעדיט-אקציען	365	—
קעגלעוויטש לאָזע „ 10	18	—	אונגארישע קרעדיט-אקציען	363	—
קראקויער לאָזע „ 20 „	21	50			
אָפנער לאָזע „ 40 „	40	—	**ג ע ל ד - ק ו ר ז ע.**		
פאלפפי לאָזע „ 40 „	38	—			
רודאָלפסלאָזע „ 10 „	19	50	זילבער-אשיאָ	100	—
סאלם לאָזע „ 40 „	52	50	דוקאטען	5	56
זאלצבורגער לאָזע „ 20 „	22	50	אָסטערייכיש-אונגארישעס 8-גולדען-גאָלדשטיק (20 פראנקס)	9	40
סט. גענאָיס לאָזע „ 20 „	49	50	נאפאָלעאָנדאָר	9	40
סטאניסלויער לאָזע „ 20 „	25	40	דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	10
וואלדשטיין לאָזע „ 20 „	30	25	20מארק-שטיקע	11	59
ווינדישגראָטץלאָזע „ 20 „	—	—	רוסישע פאפיערדובעל	1	26
לאיבאכער לאָזע „ 20 „	23	50			

פרוכטפרייזע דער קאָרנהאללע פאָם 8. דעצעמבער.

[illegible]	קילאָ פער הל.	פער 100 קילאָגראמם
[illegible]	—	—.—
	74	—.—
	75	11.05—11.15
	76	11.20—11.30
	77	11.35—11.45
	78	11.50—11.60
	79	11.60—11.65
	80	11.65—11.70
[illegible]	—	—.—
	75	11.60—11.70
	76	11.75—11.85
	77	11.90—12.—
	78	12.05—12.10
	79	12.10—12.15
	80	12.20—12.25
[illegible]	—	—.—
	75	11.95—12.05
	76	12.10—12.20
	77	12.25—12.35
	78	12.40—12.45
	79	12.45—12.50
	80	12.55—13.60
[illegible]	75	11.80—11.90
	76	11.95—12.05
	77	12.10—12.20
	78	12.25—12.30
	79	12.30—12.35
	80	12.40—12.45

פ ר י כ ט ע	קילאָ פער הל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן נייא	72	9.——8.70
גערסטע מאלץ	64	10.40—9.40
גערסטע פוטטער	62	7.65—7.45
האפער	40	7.85—7.65
קוקורוץ באנאטער	75	6.80—6.85
אנדערער	73	6.70—6.65
הירזע ראהע	—	6.35—6 —

[illegible]			פער 100 קילאָ	
ווייצען	פער פריאהר			12.37
„	„ הערבסט			—.—
„	„			—.—
קוקורוץ	„ מאי-יוני			7.17
גערסטע	„			—.—
האפער	„ הערבסט			—.—
„	„ פריהיאהר			8.20
רעפס	„			13.40

ה י ל ז ע נ פ ר י כ ט ע		פאָן	ביז
פיזאָלען	פער 100 קילאָ	10.25	10.75
צוועטשבאָהנען		11.50	12.25
לינזען		11.—	14.—
ערבזען		11.—	12.—
הירזעברייז וואמטט זאק		10.50	11.—
מאָהן, גרויער 36 פל., בלוי		33.50	34.50
האנפזאמען		9.—	9.25

צוועטשקען, סערבישע נייע 21.40 גולד׳.
שפיריטוס, פרעסהעפענזע, —.35 גו׳.

Herausgeber und verantw. Redakteur: Carl Lederer.

Druck von Emerich Bartalits. Budapest, VIII., Eszterházygasse Nr. 12.

גאנציע מאָנארכיע. ביא דער גראָסען צאהל דער פֿעראונגליקטען איזט מיט בעשטיממטהייט אנצונעהמען, דאס אונטער דענזעלבען זיך אנגעהאָריגע אללער נאציאָנען אָסטערדייך-אונגארנס בעפֿינדען ווערדען. לײדער זינד מעהר אלס דיא האָלפֿטע דער פֿעראונגליקטען יידישע נפֿשות. דיא קונדע פֿאָן דעם ענטזעטצליכען עראײגניס ווירד דאהער איבעראלל טרויער אונד שמערץ הערפֿאָררופֿען אונד זעלבסט דיעיעניגען, וועלכע קיינען פֿערלוסט איינעם אנגעהאָריגען, פֿריינדעס אָדער בעקאננטען צו בעקלאגען האבען, ווערדען פֿאָן טיעפֿעם מיטלייד ערפֿיללט זיין, פֿיר דיעיעניגען, וועלכע דער אונערביטטליכע טאָד אין זאָ פלאָטצליכער אונד גרויענפֿאָללער ווייזע אוים דעם דאזיין אבריעף. עס האט ביא דער איננערען איינריכטונג דעם רינג-טהעאטערס אן זיכערהייטס-מאסרעגעלן ניכט געפֿעהלט. עס בעשטאנדען אויף דעם דאכבאָדען מעהרערע געפֿיללטע וואססער-בעקען, וואססערלײטונג וואר עבענפֿאללס פֿאָרהאנדען, דער אײזערנע פֿאָרהאנג, וועלכער פֿיר דען פֿאלל, דאס אויף דער ביהנע פֿייער אויסבריכט, דיא ביהנע פֿאָם צושויער-ריים אבשליעסען זאָלל, וואר פֿאָרהאנדען, אין דען גאָנגען בעפֿאנדען זיך אָל-לאמפּען, וועלכע ברענגען זאָללטען פֿיר דען פֿאלל, דאס דורך אירגענד איין אונגליקס-פֿאלל דיא גאז-לאמפּען פֿערלאָשען ווירדען. אויך אויסגאָנגע וואַרען אין גענינענדער אנצאהל פֿאָרהאנדען אונד דענגאָך דיעזעס אונגעהײערע אונגליק, דיעזע גראָסע צאהל דער אָפּפֿער! אים ענטשיידענדען אויגענבליק פֿערלאָר עבען אללעס דען קאָפּף, דיא וואססער-בעהאָלטער ווארדען ניכט ענטלעערט, דיא וואססערלײטונג ניכט אין טהאָטיגקייט געזעטצט, דער אײזערנע פֿאָרהאנג ווארדע ניכט הערונטערגעלאסען, דיא אָל-לאמפּען וואַרען ניכט אנגעצינדעט אונד דיא אויסגאָנגע וואַרען אים ערסטען אויגענבליק דורך דיא מאססע דער אנשטירמענדען פֿערשטאָפּפֿט. דאמיט איזט דער בעוויז ערבראכט, דאס אללע פֿאָרזיכטס-מאסרעגעלן אים פֿאללע איינעם בראנדעס פֿאָללשטאָנדיג אונגעניגענד זינד. דאס פֿייער ענטשטאנד דורך אינפֿאָרזיכטיגקייט. איין לאמפּען-אנצינדער איזט מיט דעם שפּיריטוס-לאָמפּכען צו נאהע אן דען פֿאָרהאנג געקאָממען, אונד אים אויגענבליק וואר דער פֿאָרהאנג אין פֿלאממען. נאך איינער אנדערען אנגאבע, איזט איינע פֿלאשע מיט שפּיריטוס אומגעשטירצט וואָרדען אונד האבען דיא טעפּפּיכע אונד דעקאָראציאָנען אים אויגענבליק פֿייער געפֿאנגען, זאָ דאס אן איין לאָשען גאר ניכט געדאכט ווערדען קאָנגטע. אללעס האטטע דען קאָפּף פֿערלאָרען אונד יעדער וואָללטע נור זיין לעבען רעטטען. מיט בליטצעסשנעללע וואר דיא פֿלאממע אים צושויער-ריים געדרונגען. איין שריא דעס ענטזעטצענס ערשיטטערט דאס הויז, אללעס דראָנגט צום אויסגאנג. אויף איינמאל פֿערלאָשען זאָממטליכע גאז-פֿלאממען. עס ווארדע פֿינסטער אים גאנצען הויזע. נור איין ערשטיקענדער רויך ערפֿיללט דען גאנצען ריים. איינע ווילדע גרויזיגע פֿליכט בעגאנן. פֿאָן דען גאלעריען האָרט מאן הערץ-צערייסענדעס יאממערן. „פֿאטער!" — „מוטטער!" — „ברודער!" — „האלטע דיך פֿעסט!" — איין יאממערן אונד וויינען דער פֿערצווייפֿלונג. אין דען פֿינסטערען גאָנגען האטטען זיך פֿיעלע מענשען פֿעראירט אונד זינד פֿאָם רויך ערשטיקט. עטווא 100 מענשען רעטטעטען זיך דורך הערבשפּרינגען פֿאָם פֿענסטער אין דאס שפּרונגטוך דער פֿייערוועהר-מאָננער. נון דרינגען דיא פֿייערוועהר-מאָננער אין דען צווייטען אונד דריטטען שטאָק מיט פֿאקעלן. וועלכער שרעקליכע אנבליק ביעטעט זיך איהנען דא, איין בערג פֿאָן ערשטיקטען מענשען אין איינעם געווירע דורכאיינאנדער, דערען אנבליק יעדעם פֿאסט דאס בלוט ערשטאררען מאכטע. טראָטץ רויך אונד היטצע פֿאסטע מאן איינען קאָרפּער נאך דען אנדערען אונד ווארדען אללע הערבגעטראגען, אונטען בעגאנן דאס רעטטונגס-ווערק. אָרצטע פֿערזוכטען איהרע קינסט — עס וואר אללעס אומזאָנסט, דענן זיא קאָנגטען נור דען טאָד קאָנשטאטירען. דיא צאהל דער פֿעהלענדען פּערזאָנען, דיא ביזהער ביא דער וויענער פּאָליציא אנגעמעלדעט ווארדען, בעטראָגט 1100. דיא צאהל דער טאָדטען ווירד אויף 900 געשאָטצט. ביזהער האט מאן 400 לייכען אין דיא שפּיטאָלער געבראכט, דיא מייסטען ווארדען פֿאָן איהרען אנגעהאָריגען ערקאננט. דאס וויעדערזעהען איזט ענטזעטצליך. — ביא דעם וויענער בירגערמייסטער-אמטע זינד בערייטס ביא 300,000 גילדען שפּענדען איינגעלאנגט צור אונטערשטיטצונג דער הינטערבליבענען, דערען אנגעהאָריגע ביים טהעאטער-בראנדע פֿעראונגליקט זינד.

• (איבער דיא עמאנציפּאציאָן דער „קראים") ברינגען רוסישע ציטונגען בעריכטע, דענען וויר פֿאָלגענדעס ענטנעהמען: שאָן צור צייט דעס בית שני ווארען דיא יודען אין צוויא פּארטייען געשפּאלטען; ערסטענס אין דיא פּרושים-פּארטייא, וועלכע אן תורה שבכתב אונד אן תורה שבעל פה גלויבטע, אונד צווייטענס אין דיא צדוקים-פּארטייא, וועלכע נאך איהרעם לעהרער צדוק נור תורה שבכתב געהאלטען. אבער אין דען לעטצטען יאהרען פֿאָר חרבן ירושלים האטטען זיך דיא ביידען פּארטייען ווידער צור געמיינזאמען פֿערטהיידיגונג דעס לאנדעס אונד דעס יודענטהומס פֿעראייניגט, זאָ דאס מאן אין דען לעטצטען יאהרען פֿאָר דעם חרבן נור פֿאָן דען צעלאָטען אונד געמאָסיגטען, ניכט אבער אויך פֿאָן יענען ביידען פּארטייען עטוואס האָרטע. ערסט אונגעפֿאָהר 700 יאהרע נאָך חרבן בית שני, ניכט לאנגע נאָך שלום דעם תלמוד, ענטשטאנד דיא קראים-פּארטייא אונד צוואר אויף פֿאָלגענדע ווייזע: איין געוויססער ענן בן דוד, וועלכער ביא דער וואהל צים ריש גלותא דורכגעפֿאללען וואר, פֿערליעס אוים צאָרן אונד וואוטה דאס תלמודישע יודענטהום אונד גרינדעטע דיא קראים-פּארטייא, וועלכע עבען פֿאָם תלמוד ניכטס וויססען וואָללטע. זאָנדערבארערווייזע וואר צו גלייכער צייט אויך אונטער דען מאָהאמעדאנערן איינע דעראַרטיגע שפּאלטונג איינגעטרעטען. אויך דא בילדעטע זיך איינע פּארטייא, וועלכע אויסער דעם שריפֿטליכען קאָראן אויך אנדערע איבערליעפֿערטע געברייכע האָלט, מאן נאננטע זיא דיא סונניטען-פּארטייא, צו וועלכער פּארטייא נאָך היינטע אללע טירקען געהאָרען; דאנן בילדעטע זיך ווידער איינע געגען-פּארטייא, וועלכע זיך נור אן דאס שריפֿטליכע וואָרט דעס קאָראן היעלט אונד אן קיינע אנדערע איבערליעפֿערונג גלויבטע. מאן נאננטע דיעזע דיא שיאיטען-פּארטייא, צו וועלכער נאָך היינטע דיא מייסטען איינוואָהנער אין פּערזיען געהאָרען. צו גלייכער צייט איזט אויך דאס כאזארען-פֿאָלק (כוזרים) מיט זיינעם קאָניגע אים אָסטען דעס היינטיגען רוסלאנד פֿאָם היידענטהומע צים יודענטהומע איבערגעטרעטען. אים דיעזעס גרונדע דער גלייכצייטיגקייט ענטשטאנד אויך דער אירטהום, דאס דיא קראים פֿאָן דען כאזארען הערשטאממען. דיעס איזט אבער ניכט וואהר, דענן דיא כוזרים ווארען ווירקליכע תלמודישע יודען. פֿריילך פֿערזוכטען דיא קראים אין לעטצטערער צייט דורך אויפֿגעפֿונדענע אלטע גראבשטיינע איהר האָהעס אלטער נאכצווייזען,

---

ענטשליססע, דיא פֿאָר זיינער אברייזע נאך ראָם זיין גאנצעס וועזען דורכדרונגען האטטען.

„מוטטער — שפּראך ער, נאך איינער לאָנגערען פּויזע — בערוהיגע דיך. דוא האסט מיך צור רעכטען צייט היערהערבערופֿען. וועניגע שטונדען שפּאָטער, אונד איך האטטע אום דיא האנד דער פּרינצעססין אנגעהאלטען אונד וואָרע געבונדען געוועזען פֿיר מיין גאנצעס לעבען. אבער איך האבע מיך, דעם הימעל זייא געדאנקט, נאך ניכט ערקלאָרט, אונד זייטדעם איך דעם צויבער-קרייזע, דער מיך דיא לעטצטען טאגע הינדורך געבאננט האטטע, ענטראָננען, פֿיהלע איך מיך קראָפֿטיג גענוג, ביא דעם צו בעהארען, וואס מיינע פֿפליכט איזט. איך בין אלס יודע געבאָרען אונד ווערדע אלס יודע לעבען אונד שטערבען."

יוליע ריכטעטע זיך אין איהרעם בעטטע אויף, אומפֿאססטע מיט ביידען אַרמען איהרען זאָהן אונד דריקטע איינען קוס אויף זיינע שטירנע.

„זייא געזעגנעט, מיין זאָהן — שפּראך זיא — פֿיר דיעזעס וואָרט. דוא גיבסט מיר מיינע רוהע, מיינען הערצענס-פֿריעדען ווידער! איך האבע מיך שווער אן דיר פֿערזינדיגט, דאס לעטצטע מאל נאך וויית מעהר אלס פֿריהער. איך האבע איינע פֿערזוכונג פֿיר דיך הערויפֿבעשוואָרען, דער וואָהל וועניגע ווידערשטאנדען האָטטען. דוא האסט איבערוואונדען, דוא ביזט וואהרהאַפֿט איין העלד. גאָטט זעגנע דיך אונד לאססע דיך זאָ גליקליך ווערדען, וויא דוא עס פֿערדיענסט. יעטצט קאנן איך רוהיג שטערבען, יעטצט זינד דיא אבגעשיעדענען גייסטער מיינעס פֿאטערס אונד מיינעס ערסטען גאטטען פֿערזאָהנט. — רייזע נאך דייטשלאנד, מיין זאָהן, אונד ברינגע דער ערקאָרענען דיינעס הערצענס דיא גריסע אונד זעגנסווינשע דיינער שטערבענדען מוטטער!"

היינריך טראָטען דיא טהראָנען אין דיא אויגען; ער פֿאססטע דיא האנד דער קראנקען אונד בעדעקטע זיא מיט קיססען.

„שפּריך ניכט זאָ, געליעבטע מוטטער — זאגטע ער — דוא ווירסט געזונד ווערדען אונד נאך לאנגע לעבען. איך אבער ווערדע ניכט פֿאָן היננען געהען, ביז דיא גענעזונג איינגעטרעטען זיין ווירד."

„ניין, ניין, מיין זאָהן! דוא מוסט פֿאָרט פֿאָן היער, מוסט דיך פֿערלאָבען אונד הייראטהען! נור דאָרין, דאס דוא דיך מיט איינער טאָכטער יודא'ס פֿערמאָהלסט, ליעגט מיר דיא פֿערזיכערונג, דאס דוא דיינעם ענטשלוססע ניכט ווידער אונטרייא ווירסט. מיספֿערשטעהע מיך ניכט, מיין זאָהן! איך צווייפֿלע ניכט אן דער פֿעסטיגקייט דיינעס קאראקטערס; אללײן דיינע ערציעהונג איזט איינע אונײדישע, איינע פֿערפֿעהלטע געוועזען, אונד דיא איינדריקע דער קינדהייט האפֿטען פֿעסטער אלס וויר גלויבען. ווידערשפּריך מיך ניכט! געהע אונד בערייטע דיינע אברייזע פֿאָר!"

„דוא פֿערלאנגסט שווערעס פֿאָן מיר, מיינע מוטטער! זייט מיינער פֿריהעסטען קינדהייט האבע איך מיך דאנאך געזעהנט, מיינע מוטטער אן מיין הערץ צו שליעסען, אונד נון, דא איך דיך ענדליך געפֿונדען, דא אויך אונזערע ווינשע איבעראיינשטיממען, דא איך דיר מיינע קינדליכע ליעבע בעווייזען מאָכטע, פֿערלאנגסט דוא פֿאָן מיר, דאס איך דיך קראנק צוריקלאססע! מיסטע ניכט דיא זאָרגע אום דיך, מיך ניכט שטעטס בעאונרוהיגען?"

„מיין געליעבטער זאָהן, פֿאָלגע מיר אונד רייזע זאָבאלד אלס מאָגליך פֿאָן היער אב, דאמיט דוא דיך מיט פֿעסטען באנדען אן דאס יודענטהום בינדעסט. מיינע טאגע זינד געצאָהלט; איך ווערדע ניכט ווידער גענעזען. וועננ איך שטערבען זאָללטע, וואָהרענד איך דיך אין איינער אומגעבונג וויים, פֿאָן דער איך פֿירכטע, דאס זיא דאָך נאָך איינפֿלוס אויף דיך געווינגע — איך ווירדע מיט אנגסט אונד שרעקען אין דיא גרובע פֿאַהרען. ווענן דוא מיך וואהרהאַפֿט ליעבסט, זאָ פֿערלאססע דיעזעס לאנד זאָפֿאָרט אונד זוכע דיינע פֿערמאָהלונג מיט דעם יידישען מאָדכען, דאס דוא דיר ערוואָהלט האסט, זאָפֿיעל אלס מאָגליך צו בעשלייניגען. אונד נון געהע, מיין זאָהן. פֿאָר דיינער אברייזע ווינשע איך דיך נאָך איינמאל צו שפּרעכען, אום אבשיעד פֿאָן דיר צו נעהמען."

היינריך גינג. אים פֿאָרצימער ערוואַרטעטע איהן דער פֿירסט מאָנטעוועטשיאָ אונד ערזוכטע איהן, איהם אין זיין צימער צו פֿאָלגען.

אלס זיא ביידע פּלאטץ גענאָממען האטטען, זאגטע דער פֿירסט:

„מיין יונגער פֿריינד, איך האטטע געגלויבט, אין נאָהערעס פֿערהאָלטניס צו איהנען צו טרעטען, אללײן איינע געגענשטראָמונג האט איהרע מוטטער ערפֿאסט אונד דיעזע פּלאָנע פֿעראייטעלט. איך וויללל איהנען אויפֿריכטיג געשטעהען, דאס מיר דיעזער נייע צווישענפֿאלל ניכט גאנץ אונאנגענעהם איזט. ווענן איך דעם וואונשע מיינער געמאהלין האָטטע געניגען וואָללען, זאָ וואָרע איך דאדורך אין קאָנפֿליקט מיט דען אגנאטען מיינעס הויזעס געקאָממען, איין קאָנפֿליקט, דער מיר זעהר פֿיעלע אונאננעהמליכקייטען בערייטעט האָטטע. ניכטסדעסטאָוועניגער האָטטע איך מיך דעם הערצענס-וואונשע דער פֿירסטין געפֿיגט אונד האָטטע אללע דיא פֿיעלען מיהען, זאָרגען אונד צוויסטיגקייטען, דיא מיר אוים דער בעאבזיכטיגטען אדאָפּטירונג ערוואכסען וואָרען, אויף מיך גענאָממען. ליעבער איזט עס מיר אללערדינגס, דאס איך יעטצט דאס אללעס ניכט נאָטהיג האבע."

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

אפשטיין-פארטייא איין אינד ער, דער אר טחא-דארסע בחיר, פון זיך פאן איינגם היעזיגן פרעזידער אלס שטיט אייזענהמען, ביא דעם פרעזידער ווארד ער גין לאנגע צייט טחרי-שטיי-דער אינד פרסטעטע איין זעהר ערזיגנדע לע-בען, אבער אין דא פרעזידענטע ער זייגט אר-טחאראקטסן פרינציפיען ניכט, דענן ער הערלט מערה תעניתים אלס וועלכער בעל תשובה אימ-מער, ער האטטע נאמלדיך נכסט צו עססן, אונד דאס וואר נים, דענן וועינגסטענס אס ער נכסט טרפות. דער פרעזידער שטארב אינד מאר פעלאר זיין שמשות, דא ערשיינענטע עס זון, דאס הערט איין געזיצונגסן הארדאר, נאמענס קאמעשדר, איין בלאטט גרינדעטע אינד דיעס ב-אכטע אינזערגן מאיר בר" איין דען נעלאר-מגן, דאס וועגן איין הארדאר איין בלאטט גרינ-דען קאנן, וואר זאללטע דענן איין געזיצונגער שטיט דיעס ניכט טהון קאנגען? אבער עס שטיט וואהל איין דאנן נאך איין זיעגס בלאטטל טרעה-לדר פראמס. אבער נור דעסהאלב, אום דיא אבאנגנטען ניכט צו אבגעלעגען, ביא ערגר זיך דאב-ביעטעדען גאלעגענהיטן עדאך פער-ווענטעט ער דען ארטהארקסטן דזיטטע-הערבע אינד אבטטע דענגען ברטטאלען שווינדעל מיט-טערהאפט אים. דער פאללע מאנגן אינד דיא נאנגען שטיעפעל מאכטטן אים אינזערער מאר אינגען פאללבלט-נעלאנגן: ער בעגאנן שבת צו שטיבען, אלס דער אנדערע פון דיעסיגן נעלר, ער פערהאנדטע אפפענטלך דאס יידענטהום, פהר איין דיא מארגארעטהע-אינזעל אם יום כפור, פאס דאזלבסטע אפפענטליך אים נאסטטרוזיזן, דא נאך מעהר, מאן הארע אינד שטיינע, דיא ווייס דער אבערמוטה אינגען זאללן פעלאט-טעשען בחיר ברינגען קאנן, ער קריפטע זיך זאר-גאר אין מיפפעד-שטיך דען תלוי אינד האנגטע אהן אין זינגעס אבטיטס-עטטמער איין, פון אינד ערגר נעדהט דאס דאך נינמאנדרעס וואס אן אינד ערגר-

קאנן מאכטען. וואס ער וויל. אבער גאנין וואס אנדערעס איזט עס. וועגן עמאנד דעם דאך יידישע טהום. פהר יידישען געלד, שפאטטען, פערזאהנען יהודים, דיא הילגטטען זאכען פערלאבטן, "מיפות" עסטען אם טיפה. מחלל שבת זיין — דאס וואר אינד איזט דענן דאך אין בטסטען צו פיעל. עס ניגנדע-טע אינגער, דער וואהל מיין תלמיד חכם אינד קיין גאן, דענן דאס בריכטט ער א ניכט צו זיין. ער איזט אבער אין יהדו, דער שבת האלט, אלזא דיעזער גינדעטע איינע "ניע יידישע צייטונג", בעם אדם צור קאנגנטנס געבראכט וווהר, דאס ער וועגנן דיעגער יונגסטען דערדע אם אבגנג-אדנעטענג-הייזע אינד אנסבעזאגדערע וועגנן דיעגער בעגאנגען אין "גראסטן פאטטטאר אין דאס אישטאצ" גערטטעטען אנגיפפען צים טאג-דע פערארטהיילט וואהרדן. איטפערדעם ער-העלט הערר פאלאר איך דיא האפלטע פרי-שאפטיגנג, דאס דאס טאדעס-ארטהייל מיט-טעלסט "בליא-מוגל" פאללצאנגן ווערדען זיך, דער ברייף איזט מיט בלייטשטיפ גע-שריעבען אינד צוואר מיט אבזוכטלך פער-שטעללטער האנדשריפט.

* (איין טהעטער-בראנד אין ווייען). אין פרידבארגס אינגלה האט זיך אין ווייען ערייגנעט: דאס ריגנ-טהעאטער אזזם, וואהרענד אללע דיעגע ריעמע בעריהם פאן מענשען גרפלגט ווארען, איין הייב דער פאלאס מען גרייאדדען. הינדערטע פאן מענשען האבען איהר לעבען פערלאדען, נאך האטטן זיך ניכט פטטטטעללען, דיא פעולע אפפער צו בעקלא-גען זונה, יע ווייטער מאן מיט דעם פארטריטען דעם שטטטעס פאהרדענגען ווערד, אומזא גרייזע-פאללעד ווערד דיא צייפפער דער פערא אינלקטען אנגיאבסען. דיא פערדר דעם שרפטטעללערדען אזזם ניכט אים שאנדע, דיא עגטזעטצרכען אינצעלהיטען דעם בראנדעס, דיא פאר-גאנגע אים אינגלען דעם נעגרידטען אינד פאר אימעזל-בען צו שטלדערן, דאס שרקלבסטע, דער טאג-דעס-קאמפף דער איך דען נאלערען צוזאמ-מענפפפגרבטען אינגלקלבען ווערד אבער-הייפט נעמאלס פרצאהלט ווערדען, דענן דער טאר האט דיא לייפפען דערזעלבען פיר אימער נעשלאפפען, נור אהרע ליכטן לעגען צייגנס פאן דען פרבטבארען לידען אב. דיא דיעזע אפפער צו ערהרדען האפטטן, בעפאר דער טאר דיא עלאלאטע, מיט ווען צוגלוק טרייערט דיא

דענס. עצטנס וויסטען ווהר נור ניכט, וואהרס דאס בעסטע יידישע בלאטטבכן, דאס דאך פאן איין אונד ערמעזלבען קאר-ערשפאנדענטען בע-ריכט ערהעלטן. דיא זאכע גאנין אנדערס דאר-נעשטללט האט? דאס איזט פרוואהר זעהר פערדאכטיג!

* (איין נארדישער שרין.) מיט דער אינטערשריפט "דאס עקסקערזיטיפ-קאמיטעדער אנטי-סעמיטען" ער-העלט דעזער טאגעדער דרייבטאגס-אבגעגאר-נעטע נעזאהלאנג איינען בריעף, אין וועל-בעם אדם צור קאנגנטנס געבראכט ווערד, דאס ער וועגנן דיעגער יונגסטען דערדע אם אבגנג-אדנעטענג-הייזע אינד אנסבעזאגדערע וועגנן דיעגער יונגן "גראסטן פאטטטאר אין דאס אישטאצ" גערטטעטען אנגיפפען צים טאג-דע פערארטהיילט וואהרדן. איטפערדעם ער-העלט הערר פאלאר איך דיא האפלטע פרי-שאפטיגנג, דאס דאס טאדעס-ארטהייל מיט-טעלסט "בליא-מוגל" פאללצאנגן ווערדען זיך, דער ברייף איזט מיט בלייטשטיפ גע-שריעבען אינד צוואר מיט אבזוכטלך פער-שטעללטער האנדשריפט.

* (איין טהעטער-בראנד אין ווייען). אין פרידבארגס אינגלה האט זיך אין ווייען ערייגנעט: דאס ריגנ-טהעאטער אזזם, וואהרענד אללע דיעגע ריעמע בעריהם פאן מענשען גרפלגט ווארען, איין הייב דער פאלאס מען גרייאדדען. הינדערטע פאן מענשען האבען איהר לעבען פערלאדען, נאך האטטן זיך ניכט פטטטטעללען, דיא פעולע אפפער צו בעקלא-גען זונה, יע ווייטער מאן מיט דעם פארטריטען דעם שטטטעס פאהרדענגען ווערד, אומזא גרייזע-פאללעד ווערד דיא צייפפער דער פערא אינלקטען אנגיאבסען. דיא פערדר דעם שרפטטעללערדען אזזם ניכט אים שאנדע, דיא עגטזעטצרכען אינצעלהיטען דעם בראנדעס, דיא פארגאנגע אים אינגלען דעם נעגרידטען אינד פאר אימעזל-בען צו שלדערן, דאס שרקלבסטע, דער טאג-דעס-קאמפף דער איך דען נאלערען צוזאמ-מענפפפגרבטען אינגלקלבען ווערד אבער-הייפט נעמאלס פרצאהלט ווערדען, דענן דער טאר האט דיא לייפפען דערזעלבען פיר אימער נעשלאפפען, נור אהרע ליכטן לעגען צייגנס פאן דען פרבטבארען לידען אב. דיא דיעזע אפפער צו ערהרדען האפטטן, בעפאר דער טאר דיא עלאלאטע, מיט ווען צוגלוק טרייערט דיא

נאך וועגנען מיטטען שאן קאם אין בעדיעגטער דעם פיסטען אונד עזוטטע הינזיכ. איהם אין דיא נעמאכטע דינגע קראנקען שטרן אז אאלגן.

אם אהרהס בעטטע לאג יולי, קראנק אונד אב-נעצערהם. דיא האטטן דיא שרטטטע דעם אינטערטענט-דען. יולגלע דער יולי שטפפפ האבططן, נכט מיר-נאמטען. הינזיכ ערינפפ דיא האנד דער קראנקען אונד פהרטע דיא אן וועג לייפטען.

יולגע עטטטע צוואמטען. אלס זא אהרהן זאהן ער-קאנגטע, פערקלארטע אין לאכעלן אהרע צינגע.

"נאטטע דייא האנד, דאס דיא דא בייטט. הינזיכ!" — זאגטע דיא — "דייא האבע איך דיעזע אינגענבלק ערזעהנט. איך קאנטע נכט שטערבען. בעפאר איך דיך נכט נאך אינגאל בעטטע-אבען".

"ערדע נכט זא, מטטטער — זאגטע הינזיכ — דיא ווייסט וועדער בעזונד אינד אלע לעבען. אונד דאס מיך בעפרידדיגט. זא ווערדע איך מיך בעמיי-הען דורך אייגענהיגע אויף דייגע אלגע דייגע נעגענזעטצבעגאדרען".

"אונגלקליכער, האלט אין! נעגאדע דיעזע אלאגע זינד עס יא, דיא מיך מיט עגטזעטצלכער ווייטסטענס-קוואל ערפיללען, דיא מיך אדיס'ס קראנקען-לאגער גע-ראטן האבען! ווייטרס דער נאך שפעריגטס נאך ראט עגטפהרט האט, איטט מיינע רוהע אפרין. וועגן איך דיא אונגן צום טאטטמטער שליעטט, זא ערשיינט מיר דער נייטטס מיינעס אפאטטס אם טרייטע אונד איכער-הייפט מיך מיט דען בייטטפטטען אפזוויטפען, אין אפ-ריגער נאכט האטטע מיין ערטטער נאטטע. דיין אפאטטע. דיין איטט צוגעוועלדט.

ביידע אינבערהיטטען מיר אינגלקליכע, שפראך מיין אפאטע, דיא האטט דען גלוביגן דייגער אפאטע פערלייגנעט. ביזט

פאללייטאן.

פאלגן איינער פערפאלטען ערציעהונג.

(18-טע פארטזעטצונג.)

„אנקעל — אונטע הינזיכ — ליעבע דייטטע טעלל-נאמטן! איך מוס זאגארס בייططן; אין איינער דאלבען שטונדע נעהט דער צוו אב. עגטשולדיגע מיך בייא דיעס פרטטטען אונד דען וועגנען. עס איזט מיר ניכט מאגלך, פאן אהנען אבשיעד צו נעהמען."

נאאן שטערגטטס פערשפאר, דיא עגטשולדיגונג צו אבגענעהמען. הינזיכ אומארמטטע זייגנן אפטעלל-כען פייטער אזזר נאך דרעס באהנהאפע.

אלס ער אין פלאטגען אם באהן-האפע אנקאם, ערזיהטעטע אהן דאולבטס אין פארגעהמער הערר.

"הערר וווילאר?" — פראגטע דערזעלבע דען אויפטטיטגנדען.

הינזיכ פערגיגטע זיך.

„איך ערקלאנגטע אין דער אהנלגיכקייט מיט אהר-דער מטטטער. מיין נאטע איזט מאגזטוططטיא."

„דזוכלזיטס — רעפט הינזיכ — וויא נעהט סי מיי-נער מטטטער?"

„דיא איזט זעהר קראנק, אונד גלויבטס, דאס דיא שטערבען מטטטס. דיא אציעט נעבען זעדאר נאך ניכט ערגר אפפעזונג אויף."

דער פיסטס פערהיט הינזיכ אן דיזנען וואגען, אונד דיא פהרען צוזאמטען אין דאס הפעטל. דאס אנגע-קאמטען, באט דער פיסטס דען יונגען מאגן, איהן אים שפיעל-צוטטטער צו ערוויטטען אם גאסטטרוזיזן. „א נאך מעהר, מאן הארע אינד שטיינע, דיא ווייס דער אבערמוטה אינגען זאללן פעלאט-טעשען בחיר ברינגען קאנן. ער קריפטע זיך זאר-גאר אין מיפפעד-שטיך דען תלוי אינד האנגטע אהן אין זינגעס אבטיטס-עטטמער איין, פון אינד ערגר נעדהט דאס דאך נינמאנדרעס וואס אן אינד ערגר-

איינע אבטיטענגע נעזאהדען; אם נאטטע אייזאלם. אום דיינען ערזיגן אינד דיא באגען לידענשאפטען דיינער ערזיעהונג בעפרידיגטע! יעטצט וויללטע דיא מיין גאנצעס נעטטלגטס צו אבטיטענגען מאכטען; וויללטע מיינען עזקעל פערטטטיגען אין דען שלעגען דער לי-דענשאפט. איין דאס אין אבטיטס מאם נאטטע אזזרעאלם? — אינד מיין נאטטע, דיין מאטע, שפראך; יולגע, דיא אך אינגס זא זעהר בעליעבטס האבע, וווא שוטיר האטט דיא דך מיר פרינגאנגן! האטט מיינען זאהן הייזטטטטאטטן אונטער בעלטטע לייטע אונד האטט דיא לייבטע דער מטטטער עטטאגנגן, דיא אינס מאן נאטטע אונד יעטטטטיגנן נעבראהטט! האטט אינס אונטטטאנד עיצטעזונג, בעי מטיל וועדדען לאטטטן, וועזוואהל דיא וואוטטטטטן, דאס אך שטטטטט מיט דער אינד יעזלע דער לעדער אונטערעס נאטטטטט אנגראאנגען! אונד נון, דא דורך דיא וואונדערבארע מיטונג נאטטטטט מיין אינצינער זאהן דיך הייגנגטטטגעדט האט צו דעם ערבטטרלע אונטערע אאטטע, אינגס אאללטטטטיק. אום אזהן נטטוואלטטאם אבצוציעהען מאן דעם, וווא עגטס אונד נום אזזם. אום אזהן צו אערקטען מיר נלאגען אונד אלטטטע, וווא דיא דך עלבער ערקטטטט האטט!" —

יולגע שטיטע נטטאטטט. אונד איך הייגיך וואונט דיא גנטטערבר אינטערעגערע שטללטע נטטס צו אונטטע-בייקגען. דיא מטטטטרלגנגען הייגנע מטטטטע מאכטטן אייגען וואהרהאפטטן ערשטטטטענדען אינדרדיק אויף אזזהן. דיא אינדרדיק דער לעטטטגען מאנע שטאהטן אפאלל. שטאנדיג צטיק. דאס בילד דער פרינצפטטן מעלאנע, דאס נטפטטען מאך דיינע מאנטאנע נאנין ערפיללט דאס האטטע, טראס פלאטאלדר צטיק. אונד צו פיהלטע זיך ווידער אים קרייזע דערינגען אפרשטללטגנגן אונד